



## A bankadó kezdeti koncepciójáról

### 1. A pénzügyi szektor megadóztatásának gondolata

A 2008-ban kezdődött pénzügyi világválság nyomán számos országban felvetődött a pénzügyi szektor egyes intézményeinek – elsősorban a bankoknak – egy speciális, külön adónemmel való megterhelése. A bankadó kapcsán alapvetően két koncepciót kell egymástól megkülönböztetnünk. Az első csoportba azok az államok tartoznak, amelyek azt követően vetettek ki, illetve kívánják a hitelintézetekre – és azokon belül is a bankokra – extra adót kivetni, amely országokban korábban a kormányok jelentős segítséget nyújtottak a pénzügyi szektor likviditásának megőrzéséhez (ezek voltak az ún. bankmentő csomagok). A másik csoportba azok az országok tartoznak, melyekben a kormány úgy vet ki adót a pénzügyi szektorra, hogy korábban nem nyújtott jelentősnek tekinthető pénzügyi támogatást.

További különbség mutatható ki a banki különadó célja alapján. A magyar különadó célja deklarálta a költségvetési hiány csökkentése. A többi országban, mindenekeletti az európai uniós tagállamokban, azonban a bankadó azoknak a közeljövőben felállítandó bankszanalapoknak a költségeit fedezi, amelyek célja a pénzügyi szektort az elmúlt 2 évben sújtott válságok megakadályozása.

Az alábbiakban a banki különadóra vonatkozó új magyar szabályozást tekintjük át, és röviden utalunk néhány külföldi ország példájára is.

### 2. A magyar szabályozás

A Kormány 2010. július 2-án nyújtotta be az Országgyűlésnek az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló T/581. számú törvényjavaslatot, amelyet a Parlament július 22-ei ülésnapján fogadott el. A 2010. évi XC. törvény kihirdetésére a Magyar Közlöny 2010. 132. számában, 2010. augusztus 13-án került sor.

Az új törvény IX. fejezete tartalmazza az ún. bankadóra vonatkozó rendelkezéseket, vagyis az államháztartás egyensúlyát javító különadóról és járadékról szóló 2006. évi LIX. törvény (Kjtv.) módosítását. Ez alapján a pénzügyi intézményeknek 2010. július 1-ét követően különadót kell fizetniük a központi költségvetésnek.

A törvény előkészítését annak ellenére nem előzte meg gazdasági hatásvizsgálat, hogy ennek az adófajta-nak kiemelkedő jelentősége van az egész nemzetgazdaság szempontjából, mivel alapvetően befolyásolhatja a banki hitelezést, és így a bankok hitelnyújtási hajlandóságát, illetve a hitelek árát.

#### 2. 1. A különadó célja – a jogalkotás indokai

A törvény miniszteri indokolása kiemeli, hogy a pénzügyi szervezeteket terhelő különadó célja a költségvetési egyensúly javítása, stabilizálása. Ez indokolja az általános

adófizetési kötelezettséget meghaladó mértékű közte-herviselési kötelezettséget. A költségvetési hiány csökkentése, a strukturális reformok finanszírozása, és a pénzügyi rendszer feszültségeinek feloldása érdekében a törvényjavaslat tartalmazza a következő két évre, vagyis a 2011-2012. évekre vonatkozó különadó fizetési kötelezettséget is. Meg kell azonban említeni, hogy a miniszteri indokolásban említett strukturális reformokról a törvény hallgat.

#### 2. 2. A különadó személyi köre

A jogszabály személyi hatálya – vagyis az adófizetésre kötelezettek köre – a pénzügyi szervezetekre terjed ki. Pénzügyi szervezetnek a hitelintézet, a biztosító, a pénzügyi vállalkozás, a befektetési vállalkozás, a tőzsde, az árutőzsdei szolgáltató, a kockázati tőkealap-kezelő, a pénzügyi közvetítő és a befektetési alapkezelő minősül. A hitelintézet és a pénzügyi vállalkozás pontos fogalmát külön jogszabály, az ún. Hitelintézeti törvény (a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény) határozza meg. Látható tehát, hogy ez a fajta különadó korántsem csak bankokat terheli, hanem az egész pénzügyi szektort átfogja.

Az adófizetési kötelezettség feltétele azonban, hogy az adott pénzügyi szervezet 2010. július 1-én már lezárt üzleti évi éves beszámolóval rendelkezzen. Ennek alapján a jogelőd nélkül alakult, lezárt üzleti évről készített beszámolóval nem rendelkező pénzügyi szervezet nem válhat a különadó alanyává.

#### 2. 3. A különadó alapja, mértéke és fizetési határideje

A pénzügyi szervezeteknek a különadót a 2010. évben két egyenlő részletben kell megfizetni: az első részletet 2010. szeptember 10-ig, a másodikat pedig december 10-ig.

A különadó alapját és mértékét az egyes pénzügyi szervezeteknél elérően határozták meg. Ennek megfelelően a különadó alapja:

- hitelintézeteknél a mérlegfőösszeg;
- biztosítóknál az ún. korrigált díj;
- pénzügyi vállalkozásoknál a kamateredmény, valamint a díj- és jutalékeredmény;
- befektetési vállalkozásoknál a korrigált nettó árbevétel;
- tőzsdénél a korrigált nettó árbevétel;
- árutőzsdei szolgáltatóknál, kockázati tőkealap-kezelőknél és pénzügyi közvetítőknél szintén a korrigált nettó árbevétel;
- befektetési alapkezelőknél pedig az általa alapok nettó eszközértéke, valamint az általa kezelt vagyon együttes összege.

A különadó mértéke hitelintézetek esetén az adóalap 50 milliárd forintot meg nem haladó része után 0,15%, az e feletti összegre 0,5% (az eredeti törvényjavaslat szerint ez egységesen 0,45% lett volna), biztosítók esetén 6,2%,

pénzügyi vállalkozásoknál pedig 6,5%. Befektetési vállalkozásoknál, tőzsdénél, árutőzsdei szolgáltatóknál, kockázati tőkealap-kezelőnél és pénzügyi közvetítőnél a különadó mértéke 5,6%. A befektetési alapkezelőknél ez a mérték 0,028%.

A megállapított és bevallott különadót a 2010. évben kell az adózás előtti eredmény terhére elszámolni.

A pénzügyi szervezeteket a különadó alap után 2011-ben 200 milliárd Ft fizetési kötelezettség terheli, ennek részletes feltételeit azonban majd külön törvény határozza meg. Ehhez hasonlóan külön törvény fogja meghatározni a pénzügyi szervezetek 2012. évi különadó fizetési kötelezettségét. A pénzügyi szervezeteket terhelő különadó végső soron 2013. január 1-én vesztí hatályát.

### 3. Külföldi minták

Az Egyesült Államok kormánya az elmúlt 2 évben óriási anyagi támogatást nyújtott a pénzügyi szektor egyes intézményeinek. Emiatt a demokrata párti képviselők különadót kívántak kivetni erre a szektorra, az ún. pénzügyi reformcsomag keretében. Ez a különadó a nagybankokat és a befektetési alapokat érintette volna, összege pedig 19 milliárd USD tett volna ki, melyből az eredeti tervek szerint a pénzügyi reformcsomagot finanszírozták volna. A banki különadó bevezetéséről azonban annak érdekében, hogy a törvényjavaslat elnyerje a republikánus képviselők támogatását, utóbb letettek. Ez alapján az amerikai Szenátus a bankadóra vonatkozó szabályok nélkül fogadta el 2010. augusztus elején a pénzügyi törvénycsomagot, amely jelenleg az elnök aláírására vár.

A G-20 országok 2010. július végén Kanadában megrendezett találkozóján – német kezdeményezésre – felmerült a globális bankadó, valamint a pénzügyi tranzakciók globális megadóztatásának az ötlete. Ezt azonban a résztvevők többsége nem támogatta.

Az EU Bizottsága 2010.05.26-án adott ki egy közleményt az ún. bankszanálási alapokról (COM/2010/0254). A bankszanálási alapok a pénzügyi stabilitást hivatottak szolgálni, ezek költségeit lennének jogosultak az egyes tagállamok a bankokra és befektetési vállalkozásokra áthárítani.

A Bizottság említett közleményének megfelelően a német igazságügyi minisztérium 2010.07.05-én készítette el a banki különadót is magában foglaló törvényjavaslatát (ún. *Restrukturierungsgesetz*). A német törvény által bevezetendő banki különadó célja – az eredeti amerikai elképzelésekhez hasonlóan – nem a költségvetési hiány csökkentése, hanem a törvény által előirányzott szerkezeti-strukturális átalakítások költségeinek fedezése. Vagyis a banki különadó a pénzügyi szektor fokozottabb stabilitásának költségeihez való hozzájárulást kívánja szolgálni.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a magyar jogszabály jelentősen eltér a külföldi mintáktól, a magyar banki különadó célja teljesen más, mint amit a külföldi példák mutatnak, és emiatt az EU Bizottság idézett közleményének való megfeleléség kérdése is felmerülhet.

**Bodzási Balázs**  
tudományos segédmunkatárs